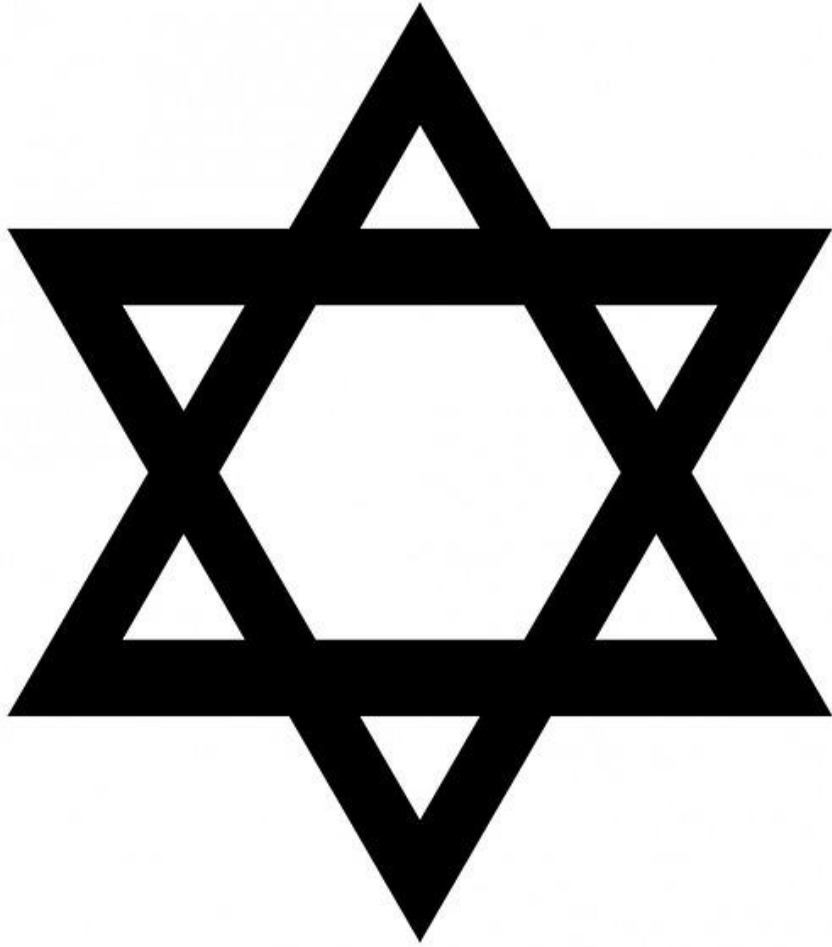

Juutalaisuus

Juutalaisuus on Lähi-idässä 1200-luvulla ekr. syntynyt uskonto, jolla on noin 15 miljoonaa kannattajaa. Viisi miljoonaa heistä asuu Israelissa. Juutalaisuudella ei ole varsinaisesti perustajaa. Juutalaisuuden syntyyn ovat vaikuttaneet juutalaisten johtajana toiminut Mooses sekä Abraham. Juutalaisuus on vaikuttanut kristinuskon ja islamin syntyyn. Juutalaisuudessa on tärkeää noudattaa uskonnollista lakia.

Juutalaisuudessa on kolme eri suuntausta, Reformijuutalaisuus, Konservatiivinen juutalaisuus sekä Ortodoksijuutalaisuus. Reformijuutalaisuuden mukaan uskonnollinen elämä täytyy uudistaa vastaamaan tätä päivää. Ortodoksijuutalaisuudessa korostetaan perinteissä pitäytymisen tärkeyttä. Konservatiivinen juutalaisuus on toisten suuntauksien välimuoto, ja siinä hyväksytään pienet uudistukset, pitämällä yllä kuitenkin samalla perinteitä.

Juutalaisilla on kolme pyhää kirjaa, Toora, Profeetat ja Kirjoitukset, joista tärkein on Toora eli laki. Toora sisältää viisi Mooseksen kirjaa, joissa on yhteensä 613 määräystä, joita juutalaisten tulee noudattaa. Toorassa kerrotut lait ovat juutalaisen uskonnon ydin. Toora antaa juutalaisille ohjeita elämän eri tilanteisiin ja vaiheisiin.

Juutalaispoika lukemassa pyhää kirjaa: <https://peda.net/oppimateriaalit/eoppi/verkkokauppa/e7lum/8-juutalaisuus>

Juutalaisille heidän historiansa on hyvin tärkeä. Monet Juutalaisten uskonnolliset juhlat, tavat ja pukeutumistyyli liittyvät vahvasti heidän historiaansa. Juutalaiset uskovat yhteen Jumalaan, jonka he uskovat tehneet pyhän liiton juutalaisten kanssa. Juutalaisuuden historia alkaa perimätiedon mukaan kantaisä Abrahamista. Abraham asui Urissa, eli nykyisen Irakin alueella, vuonna 1700- luvulla ekr. Jumalan pyynnöstä Abraham muutti Luvattuun maahan. Luvattu maa sijaitsi Välimeren itärannikolla, muinaisessa Palestiinassa. Myöhemmin Abrahamin jälkeläisten oli nälänhädän takia muutettava Egyptiin. Egyptissä heitä alettiin kutsua Israelin kansaksi. Nimi

tulee Abrahamin pojanpojan toisesta nimestä. Antisemitismin aikaan eli juutalaisvastaisuuden aikaan surmattiin paljon juutalaisia, koska heidän uskonsa ajateltiin olevan väärin. Kristinuskon tultua Rooman valtiokonnoksi juutalaisia alettiin vainota ja tappaa, koska heidät ajateltiin Jumalan surmaajiksi. Juutalaisia eristettiin asumaan omiin asuinalueihinsa eli gettoihin ja heiltä kiellettiin maanomistus sekä monien ammattien harjoittaminen. Keskiajalla juutalaisia syytettiin rutan aiheuttamisesta. Useimmissa maissa heidät karkotettiin tai heiltä kiellettiin kansalaisoikeudet. Hyvin paljon juutalaisia kuoli Adolf Hitlerin aikaan, kun heitä kaasutettiin, nälkään tai kun he kuolivat sairauksiin Auschwitzin keskitysleirillä.

Toora määrittelee tarkasti juutalaisten ruokailutavat, mitä eläimiä saa syödä ja kuinka ne tulee valmistaa. Juutalaisten ruokaan liittyviä säädöksiä kutsutaan nimellä kašrut. Tooran hyväksymästä ruuasta käytetään nimeä košer ja kielletystä ruuasta nimeä trefa. Karjaeläimiä saa syödä vain, jos ne ovat märehtijöitä ja niillä on halkinainen sorkka. Esimerkiksi lehmää ja vuohea saa syödä, mutta sikaa tai hevosta ei. Vain sellaisia kaloja saa syödä, joilla on evät ja suomut, esimerkiksi petokalat ja äyriäiset ovat kiellettyjä. Siipikarjasta syötäväksi kelpaavat vaikkapa kana, ankka ja kalkkuna, mutta petolinnut on kokonaan kielletty. Veriruuat on ehdottomasti kielletty juutalaisten keskuudessa. Maito- ja lihatuotteita ei koskaan yhdistetä, eikä niitä tarjota samalla aterialla.

Juutalaisten *košer ruokaa*: <http://www.rantapallo.fi/ruoka-juomat-viinit/israelin-ruokakulttuuri-yllattaa>

Juutalaisilla on paljon erilaisia juhlapyyhiä. Jotkut juhlapyyhät, esimerkiksi pesah, kestävät jopa viikon. Joka viikko vietetään sapatia eli lepopäivää, jolloin vältellään liikuntaa ja työntekoa. Sapatin vietto alkaa perjantai-iltana, kun aurinko laskee. Sapatin alkaessa perheen äiti sytyttää kaksi kynttilää sapatin merkiksi, ja isä lukee siunauksen. Lauantaina käydään junalanpalveluksessa synagogassa eli rukoushuoneessa. Sapatti päättyy lauantai-iltana auringon laskiessa.

Juutalaisuuden merkittävimmät symbolit ovat Daavidin tähti (kuva kannessa) sekä Menora-kynttelikkö.

Menora kynttelikkö: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Menora#/media/File:Chanukija.jpg>

Juutalaisuus on etninen ja monoteistinen uskonto. Juutalaisten Jumalan nimi on JHWH, joka lausutaan Jahve. Jumalan oikean nimen sanominen ääneen on kiellettyä, sillä ajatellaan, että ihminen on liian ala-arvoinen sanomaan Jumalan nimeä. Juutalaiset ajattelevat Jumalansa olevan yksi, jakamaton, rajaton, vailla alkua tai loppua ja vailla aineellista ruumista. Kukaan ei tiedä miltä Jumala näyttää, eikä hänestä voi tehdä kuvaa, ja kuvan tekeminen on kiellettyä.

Juutalaiset poikalapset ympärileikataan kahdeksan päivän ikäisinä. Poikalapset saavat nimensä ympärileikkauksen yhteydessä. Jos poika jätetään ympärileikkaamatta, se katsotaan rikkeeksi, eikä kuollutta ympärileikkaamatonta henkilöä voi haudata hautausmaalle kuin tietylle alueelle. Tyttölapset nimetään sapattijumalanpalveluksen yhteydessä. Pojista tulee uskonnollisesti täysi-ikäisiä 13-vuotiaina ja tytöistä 12-vuotiaina. Avioliitto on tärkeä asia juutalaisuudessa. Juutalainen pari vihitään vihkikatoksen eli huppan alla, jonka jälkeen he allekirjoittavat avioliittopaperit.

Häät pidetään usein tiistaina, koska luomiskertomuksessa tiistain kohdalla sanotaan: "Jumala näki, että niin oli hyvä".

Juutalainen vihkikatos:

<http://www.pelastussanoma.fi/Jumalan%20lasten%20kalenteri/Luukku43.htm>

Lähdeluettelo

Kannen kuva (Daavidin tähti): <https://pixabay.com/fi/daavidin-t%C3%A4hti-star-juutalainen-938599/>

Lipas 7 (koulun oppikirja)

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Juutalaisuus>